

Mgr Walkowski Grzegorz Kazimierz
Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz

Streszczenie rozprawy doktorskiej
*Polskie prawo celne w latach 1918-1939, aspekt historyczno-prawny w ujęciu
dogmatyki prawa*
(załącznik do wniosku o wszczęcie przewodu doktorskiego)

Uwagi wstępne

Napisana przeze mnie praca doktorska odpowiadać ma zasadom stawianym przez teorię prawa czynnościom badania prawa, prowadząc do udowodnienia postawionej tezy badawczej. Z tego punktu widzenia jest pracą o charakterze dogmatycznym, wykorzystującym metodę badawczą określaną jako dogmatyczno-prawna. Z uwagi na przedmiot badawczy obejmujący prawo już formalnie nie obowiązujące, konieczna jest również analiza historyczna. W dysertacji przewija się koncepcja, że norma prawa celnego jest uniwersalną regulacją o charakterze ponadkrajowym (meta-normą), a przepisy danego krajowego prawa pozytywnego dostosowują ją do istniejących, konkretnych stosunków społecznych i międzynarodowych.

Streszczenie

We *Wstępie* omówione zostały w sposób ogólny poglądy Autora na główne zagadnienia, wokół których przebiegają ciągi myślowe części zasadniczej, tj. cele i metody badania, budowa normy prawa celnego, aspekt historyczny pracy, jej potencjalne związki z regulacjami współczesnymi, a także we *Wstępie* wskazane zostały zręby konstrukcyjne prac naukowych, na których zostały oparte rozważania szczegółowe oraz zasoby piśmiennictwa oraz bazy cyfrowe służące analizie stanu prawnego.

W dalszych partiach *Wstępu* przybliżona została struktura redakcyjna pracy wraz z krótkim opisem zawartości poszczególnych rozdziałów oraz zwięzła charakterystyka sytuacji międzynarodowej w jakiej znalazła się odrodzona Polska, a także powody umiejscowienia przedwojennego prawa celnego w systemie prawa budżetowego. Wyjaśnione zostały także przyczyny z jakich niezbędnym było zamieszczenie stosownych *Dodatków*.

Rozdział pierwszy *Zagadnienia metodologiczne i epistemologiczne* poświęcony jest analizom teoretycznym, do których należą oprócz szeroko zakreślonych celów dysertacji oraz tezy badawczej o istnieniu wyodrębnionego gałęziowo systemu polskiego prawa celnego w dwudziestoleciu międzywojennym, także rozważania na temat metodologii i metod badawczych właściwych ogólnie

prawu, w szczególności prawa celnemu, a także dywagacje poświęcone normie prawnej i stosunkowi prawno-celnemu, co zostało podsumowane twierdzeniem, iż można wyodrębnić nowe narzędzie dogmatyki prawa jakim jest normatyw prawa i postępowania w danej gałęzi prawa.

W rozdziale przybliżone również zostały współczesne i starsze poglądy z zakresu definicyjnego dotyczącego ceł i polityki celnej, a następnie zostały one, z negatywnym skutkiem, odniesione do normatywnego pojęcia cła jakie funkcjonowało w obiegu prawnym II RP oraz do (braku) wpływu polskiej polityki celnej na ogólnoświatową sytuację w zakresie gospodarczym.

Rozdział drugi dysertacji zatytułowany *Kształtowanie obszaru celnego II RP, jego ochrona oraz administracja* opisuje prawno-ustrojowe oraz konwencyjne regulacje związane z kształtowaniem polskiego obszaru celnego, zgodnie z paradygmatem, że prawo to zjawisko normatywne funkcjonujące w przestrzeni i czasie.

Krótko opisane są także procesy prawotwórcze związane z utworzeniem organów ochrony granic II RP, w tym jej obszaru celnego. Przybliżona została historia powstania i struktura organizacyjno-kompetencyjna organów cywilnej administracji celnej. Osobnym poruszonym w rozdziale zagadnieniem o charakterze aż po współczesność trudnym do jednoznacznego zdefiniowania doktrynalnego jest sprawa związków celnych pomiędzy Polską a Wolnym Miastem Gdańskiem. Zostały one jednak szczegółowo opisane od strony

konwencyjnej. W rozdziale wskazane są również zasadnicze akty prawne z zakresu ceł jakie obowiązywały na obszarze polskiej części Górnego Śląska. Rozdział trzeci pracy pod tytułem *Prawo materialne i postępowanie celne w okresie międzywojnia* obejmuje zarówno zagadnienia dotyczące kształtowania polskiego celnictwa w okresie przed wejściem w życie Traktatu wersalskiego jak i późniejsze. Dysertacja w tej części skupia się na prezentacji zasad konstruowania polskich taryf celnych, z wskazaniem faktu przejściowego i wybiórczego stosowania taryf państw zaborczych, a także opisuje stosowane procedury celne, czyli dotyczące „ukrajowienia” towarów obcego pochodzenia. W tym drugim zakresie cezurą był wybuch Wielkiego Kryzysu oraz uchwalenie w roku 1933 Ustawy prawo celne. Rozdział trzeci, to w dużej części prezentacja obowiązującego w okresie międzywojennym stanu prawnego w zakresie taryf i procedur celnych, zakończona próbą zbudowania normatywów opartych o obowiązujące w danym momencie prawo materialne i proceduralne. Ostatni, czwarty rozdział pracy *Polskie prawo celne i zagadnienia budżetowe z okresu międzywojnia* w początkowych partiach poświęcony jest doktrynalnemu i formalnemu usytuowaniu przepisów celnych w systemie finansów państwa, a następnie opisuje polskie prawo celne i budżetowe w okresie II Wojny Światowej, by w końcowej części wykazać ciągłość istnienia polskiego państwa i trwałość jego praw w latach 1939-1944.

Zakończenie stanowi podsumowanie pracy opierające się na zawartości poszczególnych rozdziałów, połączone z usystematyzowaniem normatywów i poczynieniem kilku uwag zamykających rozważania.

Dodatki zawierają narzędzia porządkujące, a także wybrane orzeczenie sądowe z okresu międzywojnia oraz wybrane dane statystyczne oraz administracyjne.

Grzegorz Wolkowski